

דפים מהספר "המערכה המלחמתית בחזית המצרית"

מאת לואא' [אלוף – פ.מ.] בדימוס ג'מאל חמאד

תירגם: אל"ם (מיל.) פסח מלובני – קצין באגף המודיעין.

הבהרות: אלוף (מיל.) אמנון רשף; אל"ם (מיל.) פסח מלובני; תא"ל (מיל.) ד"ר דני אשר.

עמ' 307

הסבת מבט המצרים מאזור הצליחה

התכנון הישראלי למבצע הצליחה כיוון בעדיפות ראשונה להסב את מבט המצרים מאזור הצליחה, שיתבצע בערב ה-15 לחודש באזור מוצב "מצמד" שליד דוורסואר, שנבחר להיות אזור הצליחה, והיה בעבר אחד ממעוזי קו בר לב. עוד קודם לכן הוטל על פלגה [מפרזה – במקור – פ.מ.] מאחד מגדודי חטיבת חי"ר 16 לתקוף אותו ולהשתלט עליו בבוקר ה-9 לחודש.

כדי להשיג מטרה זו החלו תקיפות אוויר ישראליות מרוכזות, החל משעה 05:00 בבוקר ב-15 לחודש על ראשי הגשר של ארמיה 2, במיוחד על ראשי הגשר של דיוויזיית חי"ר 2 ודיוויזיית חי"ר 16 [בפיקוד עמיד (תא"ל) עבד רב אל-נבי – פ.מ.], בו נמצאו גם יחידות מדיוויזיה משורינת 21 [בפיקוד עמיד (תא"ל) אברהים אל-עראבי – פ.מ.].

תحويل أنظار المصريين عن منطقة العبور

كان التخطيط الإسرائيلي لعملية العبور يهدف في الدرجة الأولى إلى تحويل أنظار المصريين عما سوف يجرى مساء يوم ١٥ أكتوبر في النقطة الحصينة متمسيد (الدفرسوار) التي اختيرت لتكون مكان العبور، وكانت في الماضي أحد حصون خط بارليف. وقد سبق لمفرزة اقتحام من إحدى كتائب اللواء ١٦ مشاة اقتحامها والاستيلاء عليها صباح يوم ٩ أكتوبر. ولتحقيق ذلك الهدف بدأت غارات جوية إسرائيلية مركزة اعتباراً من الساعة الخامسة صباحاً يوم ١٥ أكتوبر على رءوس كباري الجيش الثاني، خاصة رأس كوبري الفرقة ٢ مشاة ورأس كوبري الفرقة ١٦ مشاة الذي كان يضم داخله أيضاً وحدات الفرقة

עמ' 308

התקיפות האוויריות נמשכו עד לערבו של אותו יום. הדבר גרם לאיחור באירגון מחדש של דיוויזיה משורינת 21 כפי שהוחלט קודם לכן, לאחר הקרב לפיתוח ההתקפה בו נטלה חלק ישירות ביום הקודם [14 באוקטובר 1973 – א.ר.], ובמהלכו ספגה אבדות גדולות, בעיקר בטנקים.

٢١ المدرعة. وظلت الغارات الجوية مستمرة حتى قرب آخر ضوء ذلك اليوم. . وقد أدى ذلك القصف الجوي المتواصل إلى تأخير إعادة تجميع الفرقة ٢١ المدرعة كما كان مقرراً من قبل، بعد معركة تطوير الهجوم التي اشتركت فيها في اليوم السابق مباشرة، وتكبدت خلالها خسائر كبيرة خاصة في الدبابات.

תחת חיפוי האש הארטילרית המכינה תקפה חטיבת השריון שבפיקודו של טוביה [חטיבה 600 – א.ר.] את מרכז ואגפה השמאלי של דיוויזית חי"ר 16 במטרה למשוך את תשומת הלב של שתי הדיוויזיות 16 חי"ר ו-21 המשורינת לכיוון צפון לעבר הדרך התיכונה (טאסה-אסמאעיליה מזרח) [ציר "טליסמן" – א.ר.]. כאשר החלו ההתקפות הישראליות להתגבר בערב על אגפה הימני של חטיבת חי"ר 16 [בפיקוד עקיד (אל"ם) עבד אל-חמיד עבד אל-סמיע – פ.מ.], המשיכו המצרים לחשוב יותר מ-24 שעות שהמטרה הישראלית האמיתית היא קיפול האגף הימני של ארמיה 2, ולא עלה בדעת אף אחד כי הקרב העז

המתנהל נגד חטיבת חי"ר 16 הוא חלק מהמאמץ להטעות את המצרים לגבי מה שקורה באמת בנקודת הצליחה בדוורסואר שעל הגדה המזרחית של התעלה, ואשר אינה מרוחקת ממזרח לאגף הימני של גזרת חטיבה זו ביותר מ-3 ק"מ.

وتحت سائر من التمهيد النيرانى بالمدفعية هاجم اللواء المدرع بقيادة توفيا وسط ويسار الفرقة ١٦ مشاة من أجل توجيه انتباه الفرقتين ١٦ مشاة و ٢١ المدرعة تجاه الشمال نحو الطريق الأوسط (طريق الطاسة - الإسماعيلية شرق). وعندما بدأت الهجمات الإسرائيلية تشتد في المساء على الجنب الأيمن للواء ١٦ مشاة ظل المصريون يعتقدون لأكثر من ٢٤ ساعة أن الهدف الإسرائيلي الحقيقي كان طي الجناح الأيمن للجيش الثاني المصري، ولم يخطر على بال أحد أن هذه المعارك الشرسة المتصلة ضد اللواء ١٦ مشاة كان من ضمن أهدافها خداع المصريين عن حقيقة ما يجرى في نقطة العبور بالدفرسوار على الشاطئ الشرقي للقناة، والتي لم تكن تبعد شرقا عن الحد الأيمن لقطاع هذا اللواء بأكثر من ٣ كم.

היות שני המעוזים דוורסואר [מעוז "מצמד" - א.ר.] ותל אל-סלאם [מעוז "לקקן" - א.ר.] ריקים מכוחות מצריים (שניהם היו חלק מקו בר לב, עליו השתלטו הכוחות המצרים קודם לכן) מן הגורמים החשובים שסייעו לגנרל שרון לבצע חלק גדול מתכניתו בקלות רבה, ללא קושי וללא בעיות. כך התאפשר לחטיבת אמנון [אמנון רשף - חטיבה 14 - א.ר.] לבצע תנועת איגוף של תילי החול [דיונות - פ.מ.] הרחק משני הצירים העיקריים להתקדמות "עכביש" ו"טרטור", ואפשרו לו להגיע למעוז "לקקן" (תל אל-סלאם) שעל חוף האגם המר הגדול, במרחק 6 ק"מ מדרום-מזרח לדוורסואר ולכבוש אותו מחדש, ולהתקדם אח"כ צפונה על הדרך הצמודה לאגם,

وقد كان خلو النقطتين الحصيتين الدفرسوار وتل سلام من القوات المضرية (كانتا من ضمن حصون خط بارليف التي تم الاستيلاء عليها من قبل) من أهم العوامل التي ساعدت الجنرال شارون على تنفيذ جانب كبير من خطته في سهولة ويسر وبلا صعاب أو مشكلات، فقد أمكن للواء أمنون القيام بخركة التفاف عبر التلال الرملية بعيدا عن المحورين الرئيسيين للتقدم «أكافيش وطرطور»، وأمكنه الوصول إلى حصن لاكيكان (تل سلام) على شاطئ البحيرة المرة الكبرى وعلى بعد ٦ كم جنوب شرق الدفرسوار وإعادة احتلاله، ثم تقدم بعد ذلك شمالا على الطريق الملاصق للساحة، الذي شقه الاسرائيليين

אותה סללו הישראליים כדי לחבר את מעוזי דוורסואר ["מצמד" – א.ר.] ותל אל-סלאם ["לקקן" – א.ר.], וקראו לה דרך אל-נהאלא ["ציר "נחלה" – פ.מ.], ודרך הפירצה המפרידה בין חופי התעלה והצד הימני של מערכי ההגנה של חטיבת חי"ר 16 הסתננו הכוחות הישראליים למעוז דוורסואר והשתלטו עליו מחדש והשתמשו בחצר שבקרבתו, אותה הכינו קודם לכן למטרה זו עוד בימים ששרון היה אלוף פיקוד הדרום, כדי שתהיה המעבר דרכו עברו חטיבת הצנחנים [חטיבה 247 – א.ר.] באמצעות סירות הגומי, וכן 30 טנקים מחטיבת חיים [חטיבה 421 – א.ר.] על-גבי דוברות צפות לגדה המערבית [של תעלת סואץ – פ.מ.] כפי שהוזכר לעיל.

احتلاله، ثم تقدم بعد ذلك شمالا على الطريق الملاصق للبحيرة والذي شقه الإسرائيليون من قبل لربط حصني الدفرسوار وتل سلام، وأطلقوا عليه اسم (طريق نهالا)، وعن طريق الشجرة التي تفصل ما بين شاطئ القناة والحد الأيمن لدفاعات اللواء ١٦ مشاة تم تسرب القوات الإسرائيلية إلى النقطة الحصينة بالدفرسوار حيث قاموا بإعادة احتلالها واستخدموا الساحة التي بجوارها، والتي سبق إعدادها لهذا الغرض منذ كان شارون قائدا للقيادة الجنوبية لتكون المعبر الذي تم عن طريقه عبور لواء المظلات بواسطة القوارب المطاطية، وعبور ٣٠ دبابة من لواء حاييم فوق أطواف عائمة إلى الضفة الغربية كما سبق أن ذكرنا.

כך עשו הכוחות הישראליים שימוש במעוז דוורסואר ["מצמד" – א.ר.] כדי שיהיה המעבר העיקרי לכוחותיהם מערבה, וכך עשו שימוש במעוז תל אל-סלאם ["לקקן" – א.ר.] להגנת ואבטחת האגף השמאלי של המעבר שלהם בדוורסואר, מבלי שישקיעו בכך שום מאמץ או ינהלו קרב כלשהו להשיג מטרה זו.

وهكذا تم للقوات الإسرائيلية استخدام حصن الدفرسوار ليكون المعبر الرئيسي لقواتهم إلى الغرب، وكذا استخدام حصن تل سلام لحماية وتأمين الجناح الأيسر لمعبرهم عند الدفرسوار دون أن يبذلوا أي جهد أو يشتبكوا في أي قتال لتحقيق ذلك الهدف. ومما يثير

עמ' 309

מה שמפתיע הוא ששני מעוזים אלה מקו בר לב נשאר, לאחר נפילתם בידי המצרים, ללא כל כוחות, או לפחות הריסתם והוצאתם מכלל שימוש, למרות הפקודות שניתנו למפקדי דיוויזיות החי"ר להרוס את כל מעוזי קו בר לב הנמצאים בגזרת הדיוויזיות שלהם, בוועידה שנערכה במרכז הפיקוד הקדמי של ארמיה 2 באסמאעיליה בבוקר ה-13 לאוקטובר, כביצוע להוראות המפקד הכללי, הפריק [צ"ל פריק אוול – גנרל 4 כוכבים – פ.מ. ו-ד.א.] אחמד אסמאעיל [עלי – ד.א.].

الدهشة بقاء الحصنين الإسرائيليين السابقين من حصون خط بارليف بعد سقوطهما في أيدي المصريين دون احتلالهما بأي قوات أو على الأقل نسفهما وجعلهما غير صالحين للاستخدام، رغم أن التعليمات قد صدرت إلى قادة الفرق المشاة بنسف جميع حصون خط بارليف التي تقع داخل قطاعات فرقهم، وقد تم ذلك خلال المؤتمر الذي عقد في مركز القيادة المتقدم للجيش الثاني بالإسماعيلية صباح يوم ١٣ أكتوبر تنفيذاً لأوامر القائد العام الفريق أحمد إسماعيل.